

Щодо основних новацій та перспектив податкового законодавства у 2023 році

У 2023 році набирають чинності норми щодо:

➤ **Сплати авансових внесків з податку на прибуток підприємств за структурні підрозділи, які здійснюють торгівлю валютними цінностями у готівковій формі** (Закон України від 3 листопада 2022 року № 2720-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування діяльності з торгівлі валютними цінностями у готівковій формі»).

З 1 січня 2023 року передбачено сплату авансових внесків з податку на прибуток за кожний пункт обміну іноземної валюти, внесений до Реєстру пунктів обміну іноземної валюти, у розмірі:

трьох МЗП за кожний пункт обміну іноземної валюти, розташований у населеному пункті, чисельність населення якого перевищує 50 тисяч;

однієї МЗП, за кожний пункт обміну іноземної валюти, розташований в інших населених пунктах або за межами населених пунктів.

Протягом 2023 року платники податку сплачуватимуть такі авансові внески з урахуванням таких особливостей:

- з 1 січня 2023 року по 30 червня 2023 року – із застосуванням коефіцієнта 0,33;
- з 1 липня 2023 року по 31 грудня 2023 року – із застосуванням коефіцієнта 0,66.

Сплачена протягом звітного (податкового) року сума авансових внесків зменшуватиме податок на прибуток підприємств, розрахований за результатами такого звітного (податкового) року у сумі, що не перевищує суму нарахованого податкового зобов'язання за такий податковий (звітний) період.

➤ **Впровадження нової версії УКТ ЗЕД** (Закон України від 19 жовтня 2022 року № 2697-IX «Про Митний тариф України»).

З 1 січня 2023 року впроваджується нова версія УКТ ЗЕД, побудована на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів версії 2022 року і Комбінованої номенклатури Європейського Союзу 2022 року.

Вказані зміни вплинуть на заповнення податкових накладних та розрахунків коригування до податкових накладних.

➤ **Оподаткування підприємницької діяльності електронних резидентів** (Закон України від 6 жовтня 2022 року № 2654-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо особливостей оподаткування підприємницької діяльності електронних резидентів»).

Набирає чинності з 1 квітня 2023 року та передбачає врегулювання статусу електронного резидентства:

- іноземець, який досяг 18 років, не є податковим резидентом України та зареєстрований у системі «Е-резидент»;

- є платником третьої групи спрощеної системи оподаткування без ПДВ:
сплачує податок 5% від доходів в рамках ліміту (1167 МЗП), якщо перевищує ліміт 15 %;
не дозволені доходи з джерелом походження з України, крім пасивних;
податковим агентом «Е-резидента» є банк у якому відкритий поточний рахунок платника єдиного податку третьої групи «Е-резидента».

З 1 січня 2023 року змінюються розміри деяких ставок податків та порядок нарахування деяких податкових зобов'язань:

- **Збільшуються на 20 відсотків специфічні ставки акцизного податку та мінімального акцизного податкового зобов'язання зі сплати акцизного податку з тютюнових виробів** (*пункт 17 підрозділу 5 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України*).

Передбачено поступове підвищення ставок з 2021 до 2025 року (кожний рік на 20 відсотків).

Такі зміни спрямовані до наближення ставок, встановлених законодавством України, до ставок, визначених у положеннях Директиви ЄС 2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року щодо структури та ставок акцизів на тютюнові вироби та підвищують ціну на підакцизну продукцію.

- **Збільшуються ставки акцизного податку на рідини, що використовуються в електронних сигаретах** (*Закон України 15 березня 2022 року №2139 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження диференційованої рентної плати за видобування газу природного»*).

Ставка збільшується до 10000 гривень за 1 літр (зараз діє 3000 гривень за 1 літр). Норма діє протягом воєнного та/або надзвичайного стану.

- **Припиняють дію деякі податкові пільги**

З 1 січня 2023 року припиняють дію податкові пільги:

✓ які надавалися в галузі кінематографії, космічної діяльності та постачання програмної продукції (*пункти 3, 26¹ та 61 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України*):

– **кінематографія** – закінчується дія режиму звільнення від оподаткування ПДВ при ввезенні на митну територію України окремих товарів, які використовуються в галузі кінематографії;

– **космічна галузь** – закінчується дія режиму звільнення від оподаткування ПДВ операцій з ввезення на митну територію України суб'єктами космічної діяльності окремих товарів, визначених Митним кодексом України, а також звільнення від оподаткування операцій з постачання на митній території України результатів науково-дослідних і

дослідницько-конструкторських робіт, які виконувалися для потреб космічної діяльності;

– **постачання програмної продукції** – закінчується дія режиму звільнення від оподаткування ПДВ операцій з постачання програмної продукції;

✓ які тимчасово, до 1 січня 2023 року, надавались готелям і подібним засобам тимчасового розміщування щодо оподаткування ПДВ операцій з постачання послуг із тимчасового розміщування (проживання) за ставкою у розмірі 7 відсотків (*пункт 74 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України*). Водночас вказана пільга продовжує застосовуватись відповідно до підпункту «в» пункту 193.1 статті 193 Податкового кодексу України.

➤ **Змінюються розміри сум МЗП та ПМ** (*Закон України від 03 листопада 2022 року № 2710-IX «Про Державний бюджет України на 2023 рік»*).

Законом встановлено, що впродовж 2023 року:

мінімальна заробітна плата за місяць становитиме 6700 грн,
прожитковий мінімум на одну працездатну особу – 2684 гривень.

Ці положення призведуть до змін в оподаткуванні діяльності фізичних осіб – підприємців (далі – ФОП).

Ліміти річного доходу для ФОП

Ліміт доходів ФОП на спрощеній системі оподаткування, який є граничною межею заробітку ФОП, при перевищенні якої його можуть перевести на загальну систему оподаткування, прив'язаний до мінімальної заробітної плати, тож у 2023 році ліміти будуть такими:

для 1 групи – 1 118 900 грн (167 розмірів мінімальної зарплати);
для 2 групи – 5 587 800 грн (834 розмірів мінімальної зарплати);
для 3 групи – 7 818 900 грн (1167 розмірів мінімальної зарплати).

Єдиний податок

Суми єдиного податку для 1 та 2 групи ФОП прив'язані до прожиткового мінімуму та мінімальної зарплати. Відповідно у 2023 році сума єдиного податку щомісяця складатиме:

для 1 групи ФОП – 268,4 грн (10% від прожиткового мінімуму);
для 2 групи ФОП – 1340 грн, (20% від мінімальної зарплати);
для 3 групи ФОП ставки не зміняться, порівняно з 2022 роком:
- 3% від доходів для платників ПДВ;
- 5% від суми доходів для неплатників ПДВ;
- спеціальний режим 2% для неплатників ПДВ на час дії воєнного стану.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове соціальне страхування (далі – ЄСВ)

Розміри ЄСВ у 2023 році будуть такими:
мінімальний ЄСВ – 1474 грн за місяць (22% від мінімальної зарплати);

максимальний ЄСВ – 22110 грн за місяць (22% від 15 мінімальних зарплат).

2022 рік є першим звітним періодом для:

➤ **Звітів про контрольовані іноземні компанії** (*Закон України від 16 січня 2020 року № 466 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві»*).

З 2022 року, відповідно до Кроку 3 БЕПС, запроваджено концепцію оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній (далі - КІК) на рівні контролюючої особи – фізичної або юридичної особи, що є контролюючою особою такої компанії.

Звітним (податковим) періодом для КІК є календарний рік або інший звітний період, що закінчується протягом календарного року.

При цьому звіт про КІК подається контролюючою особою одночасно з поданням річної декларації про майновий стан і доходи або податкової декларації з податку на прибуток підприємств за відповідний календарний рік засобами електронного зв'язку в електронній формі.

Вперше звіти про КІК будуть подаватись за 2022 рік разом з податковою звітністю за 2023 рік. При цьому штрафні санкції та пеня до звітності КІК за 2022 та 2023 роки не застосовуватимуться.

➤ **Розрахунку загального мінімального податкового зобов'язання** (*Закон України від 30 листопада 2021 року № 1914 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень»*).

Частиною зобов'язань з податку на прибуток підприємств платників податку – власників, орендарів, користувачів земельних ділянок, віднесених до сільськогосподарських угідь, є позитивне значення різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок.

Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання вперше здійснюватиметься **за наслідками 2022 року**.

Тимчасово, за 2022 та 2023 податкові (звітні) роки, не нараховується та не сплачується загальне мінімальне податкове зобов'язання за земельні ділянки, що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації, та/або за земельні ділянки, визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди.

➤ **Резидентів Дія Сіті** (*Закон України від 14 грудня 2021 року № 1946 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»*).

Спеціальний режим оподаткування резидентів Дія Сіті, який передбачає можливість переходу ними на оподаткування податком на прибуток підприємств за особливими умовами (аналог податку на виведений капітал), що передбачають ставку податку у розмірі 9% та оподаткування лише низки операцій.

Окремою базою оподаткування в спеціальному режимі оподаткування резидентів Дія Сіті буде сума невідповідності контрольованої операції принципу «витягнутої руки», яка буде оподатковуватись за ставкою 18%.

Першим звітним періодом для спеціального режиму оподаткування резидентів Дія Сіті є 2022 календарний рік.

Застосовуються нові форми податкової звітності, зокрема:

- **Податкової декларації з податку на прибуток підприємств** (наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2022 року № 274 «Про затвердження змін до форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 03.11.2022 за № 1358/38694) (набрав чинності з 18.11.2022)).

Зміни внесено з метою приведення форми декларації до положень Податкового кодексу України щодо спеціального режиму оподаткування резидентами Дія.Сіті за особливими умовами.

Першим звітним періодом є 2022 календарний рік.

- **Податкової декларації про майновий стан і доходи** (наказ Міністерства фінансів України від 17.05.2022 року № 143 «Про внесення змін до форми податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 03.06.2022 за № 593/37929) (набирає чинності з 01.01.2023)).

Так, форма декларації про майновий стан і доходи отримала нові додатки:

Додаток Ф4 – розрахунок податкових зобов'язань з податку на доходи фізичних осіб та військового збору, оподатковуваних доходів від продажу протягом звітного (податкового) року об'єкта(ів) нерухомого та/або рухомого майна;

Додаток МПЗ – розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік, що розраховується фізичними особами - підприємцями (крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування) - власниками, орендарями, користувачами на інших умовах (в тому числі на умовах емфітевзису) земельних ділянок, віднесених до сільськогосподарських угідь.

- **Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки** (наказ Міністерства фінансів України від 10.11.2022 року № 371 «Про внесення змін до форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки» (zareєстровано в Міністерстві

юстиції України 28.11.2022 за № 1484/38820) (набирає чинності з дня офіційного опублікування)).

Наказом затверджується нова форма Податкової декларації, у якій передбачені місця для зазначення коду Кодифікатора (КАТОТТГ), інформації щодо адреси місць розташування об'єктів оподаткування, строку користування податковою пільгою у звітному періоді, виокремлення нарахованих до збільшення сум податкового зобов'язання.

З метою зменшення помилок (розбіжностей) при поданні уточнюючих податкових декларацій, забезпечення спрощення ведення автоматизованого обліку та аналізу поданих документів, як з боку платників, так і контролюючих органів, а також розширення надалі сервісного обслуговування платників запроваджується позиція «Реєстраційний номер декларації в контролюючому органі, яка уточнюється».

• **Податкової декларації з плати на землю (наказ Міністерства фінансів України від 18.02.2022 року № 83 «Про внесення змін до форми Податкової декларації з плати на землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 07.03.2022 за № 303/37639) (набрав чинності з 22.03.2022)).**

Вказаним наказом викладено в новій редакції Податкову декларацію з плати на землю, яка повинна подаватись з 2023 року.

Основні зміни:

за наявності у платника податку кількох об'єктів оподаткування, що знаходяться на території адміністративно-територіальних одиниць, що входять до складу різних територіальних громад, а отже, відповідають різним кодам за КАТОТТГ адміністративно-територіальних одиниць, якщо такі адміністративно-територіальні одиниці обслуговуються одним податковим органом, то кількість податкових Декларацій має відповідати кількості адміністративно-територіальних одиниць;

у колонці «Категорія земельних ділянок» розділу I «Розрахунок суми земельного податку» Декларації зазначається інформація щодо категорії/цільового призначення земельних ділянок, яка має відповідати інформації, що зазначена у документах, які засвідчують право власності/користування земельними ділянками;

у колонці «Нормативна грошова оцінка» розділу I «Розрахунок суми земельного податку» та розділу II «Розрахунок суми орендної плати» Декларації вказується нормативна грошова оцінка з урахуванням кумулятивної величини коефіцієнта індексації, який застосовується з дати останньої затвердженої нормативної грошової оцінки: в разі проведення оцінки земельної ділянки – зазначається оцінка одиниці площі земельної ділянки, якщо оцінку не проведено – зазначається оцінка одиниці площі ріллі по АР Крим або по області.

Законопроекти, прийняті Верховною Радою України у другому читанні та знаходяться на підписі у Президента України

Закон України від 13 грудня 2022 року № 2836-IX «Про внесення зміни до Податкового кодексу України щодо сприяння відновленню енергетичної інфраструктури України» 19.12.2022 подано на підпис Президенту України *(набирає чинності через три дні з дня його опублікування)*, який передбачає, зокрема:

- звільнення платників від відповідальності за несвоєчасне подання звітності, документів та повідомлень передбачених для цілей трансфертного ціноутворення та оподаткування контрольованих іноземних компаній із встановленням зобов'язання щодо подання таких документів протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні;

- звільнення платників податку на прибуток підприємств від відповідальності за несвоєчасне подання фінансової звітності разом з аудиторським звітом та уточнюючої декларації з цього податку, яка подається у разі уточнення показників такої фінансової звітності із встановленням зобов'язання щодо подання таких документів протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні;

- звільнення від оподаткування ПДВ операцій з ввезення на митну територію України електрогенераторних установок, трансформаторів, генераторів, обладнання та матеріали до них (повний перелік товарів визначено пунктом 92¹ розділу XXI Митного кодексу України);

- звільнення від оподаткування ПДВ операції з ввезення на митну територію України товарів, що безоплатно надаються Енергетичним співтовариством як допомога суб'єктам господарювання, що здійснюють виробництво, передачу та розподіл електричної енергії, та ввозяться такими суб'єктами для цілей відновлення та ремонту інфраструктури таких підприємств за погодженням з Міненергетики (повний перелік товарів визначено пунктом 92³ розділу XXI Митного кодексу України);

- звільнення від оподаткування ПДВ операції з ввезення на митну територію України товарів громадськими об'єднаннями та/або благодійними організаціями, включеними до Реєстру неприбуткових установ та організацій, для подальшої їх безоплатної (без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсації) передачі такими особами військовим та добровольчим формуванням, які забезпечують національну безпеку і оборону.

- звільнення від оподаткування для виробництва готової продукції виноматеріалів виноградних, вироблених на підприємствах первинного виноробства, які експортуються цими підприємствами;

- не вважати акцизним складом приміщення або територія, у кожному (на кожній) з яких загальна місткість розташованих ємностей для зберігання пального, яке використовується виключно для заправлення електрогенераторних установок, не перевищує 2000 літрів, а також приміщення або територія у кожному (на кожній) де одночасно зберігається або реалізується пальне у споживчій тарі ємністю до 5 літрів включно, отримане від

виробника або особи, яка здійснила його розлив у таку тару. Ці два критерії для визначення акцизного складу застосовуються одночасно.

- звільнення від оподаткування акцизним податком операції з ввезення на митну територію України та реалізації на митній території України товарів, а саме:

- моторних транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, включаючи водія (з робочим об'ємом циліндрів двигуна не більш як 5000 куб. см; понад 5000 куб. см, нові і що використовувалися);

- автомобілів легкових та інші моторних транспортні засоби, призначених головним чином для перевезення людей,

- моторних транспортних засобів для перевезення вантажів,

- за умови, якщо такі операції здійснюються громадськими об'єднаннями та/або благодійними організаціями, включеними до Реєстру неприбуткових установ та організацій, для подальшої їх добровільної передачі такими особами Збройним Силам України та добровольчим формуванням територіальних громад, Національній гвардії України, Службі безпеки України, Службі зовнішньої розвідки України, Державній прикордонній службі України, Міністерству внутрішніх справ України, іншим утвореним відповідно до законів України військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам без попереднього або наступного відшкодування їх вартості;

- суб'єкт господарювання має право зберігати пальне, яке споживається для заправлення електрогенераторної установки в обсязі до 2000 літрів на кожному об'єкті, що забезпечений електрогенераторною установкою, без отримання дозвільних документів (документів дозвільного характеру, ліцензії на право зберігання пального, результатів надання інших адміністративних послуг);

- зберігання пального, яке споживається для заправлення електрогенераторної установки в обсязі понад 2000 літрів на кожному об'єкті, що забезпечений електрогенераторною установкою, здійснюється суб'єктом господарювання на підставі безоплатного подання до територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, декларації про провадження господарської діяльності із зберігання пального.

Також вказаними змінами до Податкового кодексу:

- *термін реєстрації в ЄРПН податкових накладних та розрахунків коригування без застосування штрафних санкцій, дата складання яких припадає на період з 1 лютого по 31 травня 2022 року, перенесено з 14 липня на 15 липня 2022 року;*

- *термін подання платниками податкової звітності з ПДВ без застосування штрафних санкцій за податкові періоди лютий – травень 2022 року перенесено з 19 на 20 липня 2022 року);*

- *граничний строк сплати податкового зобов'язання за періоди лютий – травень 2022 року встановлено 1 серпня 2022 року;*

- *платникам надано можливість на період дії воєнного стану виправляти помилки, що призвели до заниження податкових зобов'язань, без нарахування та сплати штрафних санкцій.*